

CO PÍŠÍ JINDE

Článek **Davida Brookse** (autor je sloupkařem deníku *The New York Times*) **Proč humanitní vědy nesmějí vymřít** se zabývá tématem orientace současné společnosti na ekonomické a technické obory na úkor humanitních.

Když jde do tuhého, dávají se ti, kdo se vyznají, na účetnictví. Když se podmínky na trhu práce zhorší, mají mnozí studenti pocit, že si nemohou dovolit studovat angličtinu nebo dějepis. Prý musí studovat něco, co je přímo dovede k pracovnímu místu. Je tedy téměř zákonitě, že vzhledem k potácejícímu se trhu práce budou humanitní obory v příštích několika letech pokračovat v dlouhodobém ústupu ze slávy. Za poslední generaci již došlo k téměř padesátiprocentnímu poklesu podílu studentů, kteří si jako hlavní předmět zvolili humanitní obor, a tento trend se bude dozajista zrychlovat. Humanitní obory, kdysi perly univerzitního života, dnes stojí na okraji zájmu potenciálních studentů, kteří si prohlížejí svá budoucí působiště. Laboratoře jsou nabývanější než knihovny.

Dovolte mi však, abych se na okamžik zastavil a přihodil další pytel písku na hráz, jíž se někteří lidé snaží tomuto přílivu bránit. Dovolte mi, abych se postavil za dějepis, angličtinu a umělecké obory, a to i ve světle dnešní ekonomické reality.

Studium humanitních oborů zlepšuje schopnost číst a psát. Bez ohledu na to, co budete v životě dělat, získáte obrovskou výhodu, pokud si dokážete přečíst odstavec a pochopit jeho význam (tato schopnost je vzácnější, než byste možná čekali).

Při studiu humanitního oboru se obeznámíte s jazykem emocí. V informační ekonomice má mnoho lidí schopnost vyrobit technickou inovaci, třeba nový přehrávač MP3. Jen velmi málo lidí má naproti tomu schopnost vytvořit skvělou značku, třeba iPod. Budování značky totiž vyžaduje nalezení a probuzení citového vztahu a něčeho takového nelze dosáhnout, není-li člověk zběhlý v jazyce romantické lásky.

Studium humanitních věd vás vybaví bohatstvím příměrů. Lidé přemýšlejí srovnáváním – Irák je buď jako Vietnam, nebo jako Bosna, váš šéf je buď jako Narcis, nebo jako Solón. Lidé, jejichž mysl disponuje bohatstvím příměrů, dokážou myslet přesněji než lidé s malým množstvím příměrů. Projděte-li univerzitou bez četby Thúkýdida, Hérodota a Gibbona, budete ošizeni o obrovskou studnici příměrů a přirovnání.

A nakonec to nejdůležitější: studium humanitního oboru vám pomůže spřátelit se s Velkým chlupáčem.

Pokusím se to vysvětlit. Zhruba během posledního století vytvořili lidé nejrůznější systémy, které jim pomáhají pochopit lidské chování: ekonomii, politologii, teorii her nebo vývojovou psychologii. Tyto systémy jsou za mnoha okolností užitečné. Žádný z nich však plně nevysvětluje chování, protože lidé přechovávají hluboko v nitru vášně a motivy, které se vzpírají systémovému modelování. Lidské touhy a obavy vězí v jakémsi vnitřním tvorovi, jenž by se mohl jmenovat Velký chlupáč.

Velkého chlupáče vidíte v akci například ve chvíli, kdy guvernér Jižní Karolíny zničehonic hodí všechno za hlavu a vydá se na milostnou plavbu na jižní polokouli nebo kdy chytří a filozoficky založený kongresman z Indiany riskuje vše kvůli milostnému románku v kanceláři.

Velkého chlupáče vidíte v akci ve chvíli, kdy inženýři ropné společnosti těžící v Mexickém zálivu podlehnou sebedestruktivní sebejistotě, když se investiční bankéři začnou opájet hýřivým entuziasmem nebo když politiku ochromí mrazivá nedůvěra.

Toto je ničivá stránka Velkého chlupáče. Tento něžný tvor však stojí i za tajuplným, leč úporným odhodláním, které žene dopředu Kobeho Bryanta, za roztomilou nechápavostí, jakou projevil nadhazovač Detroitu Tigers Armando Galarraga, když mu mezi

prsty unikla dokonalá hra, nebo za nesobeckou odvahou, kterou projevují vojáci v Afghánistánu, když nasazují život za kamarády či rodinu, kterou už možná nikdy neuvidí.

Všímavý člověk prochází životem a ptá se: Odkud se to vzalo? Proč se ten nebo onen zachoval právě takto? Odpověď se hledá těžko, neboť zmíněné chování vyvěrá odkudsi z hlubokého nitra Velkého chlupáče.

Technické znalosti se zastaví na okraji. A pokud se celý život proklikáváte internetovými odkazy, pravděpodobně též do Velkého chlupáče příliš neproniknete, poněvadž rychlý a nenamáhavý styl bloggerů (a novinářů) nemá dost velkou váhu na to, aby s vámi sestoupil do hlubin.

V průběhu staletí se nicméně vyskytli vzácní a zvláštní lidé, kteří disponovali schopností uchopit myšlenková vzedmutí sálající z Velkého chlupáče a zpracovat je do podoby příběhu, hudby, mýtu, obrazu, liturgie, architektury, sochy, krajiny či projevu.

Tito muži a ženy vyvinuli jazyky, které nám pomáhají zmíněné touhy pochopit a zároveň je povýšit a přetvořit. Zanechali po sobě bohaté žíly emocionálních znalostí, které jsou trestí humanitních oborů.

Pravděpodobně je nebezpečné vstupovat výlučně do této říše a riskovat, že uvízneme v klauzuře, odtržení od zákonitostí a zodpovědnosti trhu. Že by však nemělo žádný smysl strávit nějaký čas ve společnosti těchto jazyků – naučit se prožívat různé emoce, vyzkoušet si různé vášně, zakusit různé posvátné rituály a naučit se vidět různými způsoby?

Jen málokdo z nás je dělníkem světa. Proplouváme různými společenskými prostředím. A jste-li natvrdlí ve vztahu k Velkému chlupáči, pravděpodobně vás sežere.

[Hospodářské noviny, 14. června 2010]

Úvahy o původu ekonomické teorie „neviditelné ruky trhu“ jsou námětem eseje **Předobrazy neviditelné ruky trhu a soubor dobra se zlem** ekonoma **Tomáše Sedláčka**.

„Pokud by se odstranilo zlo od některých částí vesmíru, zaniklo by mnoho z jeho dokonalosti, neboť jeho krása pochází z uspořádaného sjednocení dobrých a zlých, pokud zla pocházejí ze zánikavých dober.“ Tomáš Akvinský.

Neuvěřím, dokud nevidím, říká se často. (Ponechme nyní stranou paradox tohoto tvrzení: Jak je možno nevěřit v něco, co vidím? Věřit je přece třeba věcem, které vidět nejsou). No a vidět něco, co se samo o sobě jmenuje Neviditelná ruka trhu, je nemožné. Tedy i my ekonomové jsme nuceni říkat věci typu: věřím (nebo nevěřím) v neviditelnou ruku trhu. Existuje mnoho „důkazů“ v prospěch obou stran. Na konci celého zadání je však člověk ponechán na holičkách: kterému argumentu dám jakou váhu, který argument subjektivně (nikoli objektivně) považuji za pádnější či důležitější, totiž záleží na mně. Nakonec na věci typu neviditelná ruka trhu musím prostě věřit. Stejně jako se kdysi věřilo (nebo ne) na anděly nebo dnes fyzikové věří (nebo ne) na to, že se realita spřádá ze strun. A tak může i v novém tisíciletí napsat americký historik John Lukacs: *„Většina matematických modelů atomu zůstává neověřena, a ani je ověřit nelze, protože jsou teoretické a abstraktní. Usuzovat (!) můžeme pouze z jejich projevů. A to bývá prostě málo.“*

Ale zpět k naší neviditelné ruce trhu. Z nadpřirozené schopnosti neviditelné ruky trhu je asi nejznámější ekonomická víra, kterou zná snad každý. Je to klíčové mysterium ekonomie, je to zároveň klíčovým tématem ekonomické argumentace, která trvá již staletí: do jaké míry se lze spolehnout na neviditelnou ruku trhu, že z chaosu (interakce chaosu milionů) svobodných vůlí udělá nakonec (celospolečenský) řád? Co je lepší, když se plánuje, ovlivňuje, a co je lepší ponechat své přirozenosti, laissez-faire? Jedním extrémem tohoto řešení je centrální plánování, které se bálo spontánního chaosu a chtělo vše řídit, druhý extrém je anarchie.

V tomto článku bych chtěl nabídnout úvahu o původu a sledovat dějiny a implikace této představy, této víry, příběhu, teorie nebo mýtu.

Dějiny předobrazů

Obecně termín „neviditelná ruka trhu“ pochází od Adama Smitha, který jej ovšem nadhazuje jakoby jen tak mimochodem (koneckonců ho používá jen dvakrát, podruhé ve zcela jiné souvislosti). Podobně jako Keynes s jeho animal spirits se Smith o neviditelné ruce zmiňuje jen letmo – a to přesto, že byli původci těchto jmen a do jisté míry se i právě díky těmto (nadhozeným, rigorózně nerozvinutým) tématům stali známými. Oba nechali tyto termíny zahalené značným mysteriem, jen aby se přesně k těmto tématům rozvinula později velice živá debata.

Obecně řečeno hlavní síla neviditelné ruky trhu, zdá se, spočívá v následujících klíčových charakteristikách. Zaprvé obracení zla v jednotlivostech v obecné dobro. Zadruhé společenský tmel, který váže základní struktury ekonomiky a společnosti dohromady a z chaosu tvoří řád. Je to jakoby nutná podmínka fungování specializované společnosti: kde se musíme spoléhat na ostatní, aby nám zajistili i základní životní potřeby (jídlo), musíme být schopni se na tuto vlastnost spolehnout.

Princip zapráhnutí zla

Vyvrcholením (nikoli počátkem!) tohoto tématu je tedy práce Adama Smitha. Adam Smith tento fenomén pojmenoval, nicméně otcovství a plné pojmenování tohoto principu, mám za to, patří Bernardu Mandevillovi (od kterého se Smith paradoxně jednoznačně právě v této oblasti distancuje, ale to je na jiný článek). Ale předobrazy tohoto principu lze vidět od počátku samotných dějin naší civilizace.

Myšlenka neviditelné ruky, totiž že nesystematická a často zlá či pošetilá snaha jednotlivců ve společnosti ústí ve společné blaho, je známá i v antice. Nebyl to ani Adam Smith, ani Bernard Mandeville, kdo tento princip vyjádřil jako první. Tento princip znali již staří Řekové, jak si všímá významný ekonom rakouské školy F. A. Hayek, který cituje Aristophana:

„Legenda starých časů praví, že veškeré naše snažení bláznivé a plané, v společné dobro nakonec spěje.“

Mnohem později – a detailněji se tomuto tématu věnuje Tomáš Akvinský. Této souvislosti si dobře všiml F. A. Hayek ve své knize *New Studies in Philosophy, Politics, Economics and the History of Ideas*, kde vysloveně poukazuje na neoriginalitu Mandevillovy reflexe. *„Nemusel dokonce Tomáš Akvinský přiznat, že multitudae utilitates impedirentur si omni peccata districte prohiberentur – mnohemu užitečnému by bylo zabráněno, pokud by veškeré hříchy byly striktně zakázány?“* Akvinského koncepcí však míří jinam. I když si Bůh zlo nepřeje, pro účely blaha celku musí nutně existovat parciální zlo, nebo alespoň jeho možnost. Dobro celku vyniká nad dobrem části, píše Akvinský: *„K moudrému správci tedy patří nedbat na nějaký nedostatek dobra, aby mohl nastat vzrůst dobra v celku (...) Pokud by se však odstranilo zlo od některých částí vesmíru, zaniklo by mnoho z dokonalosti vesmíru, jehož krása pochází z uspořádaného sjednocení dobrých a zlých, pokud zla pocházejí ze zánikavých dober, a přece z nich povstanou nějaká dobra z prozřetelnosti řídicího, tak jako vložení ticha způsobuje, že melodie je příjemná (...) Pokud by však nebyla ve věcech žádná zla, bylo by umenšeno mnoho z dobra člověka.“*

Zlo tedy ze světa nelze zcela vymýtit, ani to není žádoucí (!): *„Nepřísluší tedy Boží prozřetelnosti, aby naprosto bránila zlu ve spravovaných věcech,“* píše ve své *Summa Theologica*. Toto pojetí nelegitimizuje přímo myšlenku laissez-faire, ale významně ji obohacuje. Nicméně místo neviditelné ruky trhu měl Akvinský (jak asi snadno odtušíte) na mysli Boží prozřetelnost. *„Ani není správné, aby se ničilo společné blaho, kvůli vyhýbání se zlu v jednotlivostech, zvláště je-li Bůh tak mocný, že je schopen jakékoli zlo dovést k dobrému cíli.“* Takže tento princip znal i Akvinský, nicméně tuto metamorfující sílu přetavovat zlé v dobré neviděl v trhu (jak to pojmáme my dnes) ale (jak jinak) v Bohu.

Občas je tedy lépe čerta zapráhnout do pluhu než s ním bojovat. Než vy-

víjet obrovskou energii k boji proti zlu, je lépe použít jeho vlastní energii k žadaným cílům; postavit na rozbourané řece mlýn nebo zapřáhnout čerta do vozu, jak to udělal nám již známý svatý Prokop. Moudřejší a výhodnější je živelných chaotických sil vhodně využít, než se je marně a sisyfovsky pokoušet potlačit. Jde o stejné prokletí zla, které už známe díky prořeknutí Goethova Mefistofela: „*Té síly díl jsem já, jenž, chtíc vždy páchat zlo, vždy dobro vykoná.*“

Neviditelná selekce sociálního darwinismu

Za myšlenkou, že si trhy se vším poradí nejlépe samy – že je v přirozenosti trhů dostávat se samy od sebe do rovnováhy – není těžké vyzorovat starou stoickou víru v přirozenou harmonii přírody. Ostatně, proč by se věci měly samy od sebe dostávat do rovnováhy? S myšlenkou neviditelné ruky trhu je tak spojena i představa, že trh vybírá nejlepší hráče a vyřazuje ty špatné. Tedy myšlenka sociálního darwinismu.

Ve skutečnosti to ale bylo naopak. Darwin se inspiroval u společenských procesů, aby tento princip později aplikoval na biologii. Sociolog Herbert Spencer o „přežití nejschopnějších“ (survival of the fittest) psal již dávno před Darwinem – a také tento pojem zpopularizoval. Dle vtípné poznámky ekonoma Turnera to tedy spíše lze pojímat nikoli tak, že by Spencer byl společenský Darwinista, ale Darwin byl Spencerovský biolog. Darwina koneckonců velice ovlivnily spisy biologii zdánlivě vzdálené, jakými byly třeba ekonomické teorie Davida Ricarda, Adama Smitha a Thomase Malthuse.

Tato „neviditelná ruka selekce“, jak píše významný český biolog Stanislav Komárek, vytvořila i v biologii koncept „*přežívání schopnějšího, odumírání špatně adaptivních... uvrhnutí živočišného či rostlinného jedince do světa zbaveného jiných úběžníků než touhy po vlastním přežití a reprodukci*“. Nicméně tedy historická myšlenková selekce v tomto případě byla opačná. Tato myšlenka vznikla u společenských vědců a až poté ji převzal Darwin.

Problémy s problémy

A skutečně, Darwinova *Natural Selection* (kterou personifikoval i tím, že jí místy psal s velkými písmeny) velice silně připomíná „neviditelnou ruku trhu“. Problém s touto teorií je podobný jako u většiny teorií, které se snaží vše vysvětlit jedinou příčinou. Ani v přirozené selekci – ať už biologické nebo sociální – totiž nejsme schopni předem říci, co by se mělo stát, aby tato teorie neplatila. Jinými slovy, jak by to vypadalo, kdyby trh (příroda) nevybrala toho neadaptabilnějšího. Je to vlastně tak trochu tautologie: přežije totiž vždy ten, který bude neadaptabilnější. Kdybychom totiž tento slavný výrok jen trošičku parafrázovali, říká pouze toto: Přežije ten, který je nejvíce přežitischopný (místo slova adaptabilní). Jinými slovy: Přežije ten, který přežije. A tak se stane, že každý, kdo přežije, je prohlášen za neadaptabilnějšího. S touto „teorií“ je tedy nutno souhlasit, protože s ní nelze nesouhlasit. Jedná se totiž o truismus.

Závěr – věř

Z ontologického hlediska existuje pochopitelně obdobná diskuse i na filozofické či teologické půdě. Buď věříme v morální manicheismus (abych si půjčil Kunderův termín) – tedy že dobro a zlo jsou na stejné úrovni a člověk se jaksi potácí mezi nimi, nebo společně se všemi monoteistickými náboženstvími a většinou filozofů se přikloníme k názoru, že dobro je na vyšší úrovni a zlo je vůči němu v roli poddané, jak tuto debatu hezky shrnuje český filozof Jan Sokol. Víra v zázračné působení autonomní neviditelné ruky trhu je tedy jakási (nevědomá?) obdoba této hlubší debaty. Čímž se nechce říci, že by neviditelná ruka existovala (či neexistovala) nebo všudypřítomně (ne)fungovala – to by šlo proti všemu, co jsem zde napsal. V abstraktní principy zkrátka musíme jen věřit – ať už jsme ekonomové, teoretičtí fyzikové, biologové, filozofové nebo teologové. A její konkrétní projevy můžeme (musíme) studovat a vyvozovat z nich závěry, ale jak je vidět, testovat tuto hypotézu (víru, příběh, mýtus) budeme jen obtížně. Koneckonců i slovo dokázat má stejný kořen se slovem kázat. Čeština je prostě překrásný jazyk.

[Hospodářské noviny, 23.–25.dubna 2010]

O nově založené škole ARCHIP informuje v článku **První soukromá škola architektury Zdeněk Lukeš**.

V Praze byla založena nová škola architektury. Jmenuje se ARCHIP (Architectural Institute of Prague). Bude mít sídlo ve Veletržním paláci, což je jistě atraktivní místo: tato stavba Oldřicha Tyla a Josefa Fuchse z let 1925–1928 patří k významným příkladům moderní konstruktivistické architektury a po dokončení ji obdivoval i Le Corbusier (aby taky ne, když přesně dle jeho zásad byl postaven tak obrovský dům, zatímco slavný Švýcar měl v té době za sebou jen samé menší stavby – především vily).

Jde o školu soukromou a zatím má akreditováno bakalářské studium. Celý nápad založit takové malé učiliště se špičkovými kantory z domova i zahraničí měl už před lety architekt Martin Roubík, který po návratu z Norska učil na pražské Fakultě architektury ČVUT a tamní systém „továrny na architektury“ se mu nelíbil. Roubík ale předloni zemřel, a tak ideu dotáhla do cíle jeho spolupracovnice Regina Loukotová.

Praha má samozřejmě proti jiným městům obrovskou výhodu: sama o sobě je přehlídkou všech možných architektonických slohů a stylů, jež se navíc skvěle prorůstají a vytvářejí jinde nevidanou mozaiku. Je to prostředí velmi inspirativní a posluchači architektury to jistě ocení. Kromě pozitivních příkladů, jako je postupné probouzení bývalých zchátralých industriálních zón na Smíchově, v Karlíně nebo Holešovicích, tu ovšem jsou i ukázky zmařených šancí, omylů a témat k nápravě: neosobní paneláková sídliště, magistrála roztínající historické centrum, arogantní zástupci komunistické architektury a – abychom nezůstávali jen u pohrobků totalitního systému – také bezduchá satelitní městečka nebo nevhledné periferní nákupní zóny podél výpadovek.

Je architektů příliš?

Četl jsem si v odborném webu reakce čtenářů na článek, který školu představuje. Byly často záporné, mnozí poukázali na to, že architektonických učilišť je už dost (možná až moc). Školy v Praze (fakulty architektury a stavební ČVUT, Vysoká škola uměleckoprů-

myslová, AVU), v Brně, Liberci a nově i Ostravě (mluví se přitom ještě o založení dalších v Plzni a Hradci Králové!) chrlí rok co rok stovky absolventů, pro které není práce zejména v době krize a ani po jejím skončení to nebude o moc lepší. Za první republiky, kdy se stavělo přímo zběsile, absolvovalo pro srovnání ročně asi 15 lidí techniku v Praze, kolem 10 v Brně, stejný počet na Umprum a 3–5 lidí odcházelo z akademie a také z pražské a brněnské německé techniky. Dohromady pár desítek lidí. Čtete-li jejich jména, je to přehled většinou do dnes respektovaných osobností. Zůstalo za nimi ohromující dílo a meziválečné Československo patřilo k absolutní evropské špičce. Přesto je výtka kritiků vůči ARCHIP celkem lichá: zaprvé půjde o malou školu a zadruhé je školné tak vysoké (180 tisíc za rok), že budou posluchače tvořit především cizinci. Výuka bude také v angličtině. Já naopak novou štikou ve stojatém rybníku českého architektonického školství vítám. Sám jsem učil na českých státních školách (VŠUP a fakulta na Technické univerzitě v Liberci, externě i jinde) i na americké univerzitě, kde si studium posluchači platí. Školné je skvělý stimulant: zavazuje jak studenty, kteří si nedovolí se flákat (nikdy jsem neměl problém s docházkou!), tak i kantory. Ti si netroufnou třeba nepřijít včas na hodinu nebo výuku odbyť, neboť by si posluchači na ně okamžitě stěžovali. Ostatně hodnocení je vzájemné. Já jim píšu známky, oni podrobně hodnotí můj přístup k výuce. Americký systém je ovšem nastaven tak, aby umožnil studovat i nadaným, ale chudým studentům, ti dostávají podporu, kterou po absolutoriu splácejí. ARCHIP ale uspěje ve tvrdé konkurenci jen za předpokladu, že udrží kvalitu výuky a nebude se podbízet studentům, kteří budou sice platit, ale neprokážou k náročnému a velmi odpovědnému studiu vloh. Zajistit výuku nejen ateliérů, ale i všech odborných předmětů v angličtině taky není jednoduché. Očekávám také účast špičkových zahraničních projektantů a expertů v roli hostujících profesorů. Náročné je i vybavení takové školy. Ke studiu práv je třeba pár učebnic, budoucí architekti ale potřebují computery s drahými programy, dobře vybavenou modelář-

skou dílnu, řadu technických pomůcek, knihovnu plnou odborných publikací a časopisů v anglickém jazyce.

Ale jak to bude fungovat?

ARCHIP se představil na tiskové konferenci, kde svou tvorbu představili někteří budoucí kantoři – vesměs renomovaní architekti. Účastníci setkání ale postrádali jejich představu o tom, jak by měla škola fungovat nebo čím se odliší od státních učilišť.

Webové stránky jsou také skoupé na tyto podstatné informace a doufejme, že se to brzy změní. Organizátoři si vzali prostě na svá bedra přetěžký úkol. Když nesplní očekávání, bude to ztracená příležitost možná na mnoho let.

[Lidové noviny, 26. června 2010]

Milena Fludrová má Brno ráda už sedmdesát let je název článku **Jany Soukupové** věnovaný známé brněnské historičce.

Obraz největšího moravského města díky jejímu pojetí totiž získal na takovém étosu, jaký mu nedokázal dát nikdo jiný. Vzácný soulad mezi odbornou erudicí a láskou ke zkoumanému – totiž městu Brnu, vývoji jeho městské zástavby, památek, osobností a názvosloví ulic, zapříčinil, že tuto drobnou dámu Brňaně už dnes považují za žijící legendu, která s neumenšenou energií přispívá ke slávě a prospěchu Brna jako málokdo druhý.

V poslední době ji trápí stav chátrajícího domu na České 6. Od roku 1904 zde sídlily prvorepublikové Lidové noviny ve své nejslavnější éře, kdy do nich psali bratři Čapkové, Eduard Bass, Karel Poláček, Edvard Valenta, Rudolf Těsnohlídek, Jiří Mahen i prezidenti Tomáš Garrigue Masaryk a Edvard Beneš.

255 let brněnské novinářiny

„V Brně jenom do roku 1975 postupně vycházelo 2849 titulů,“ přibližuje historička. První noviny v Brně vyšly 5. července 1755, takže brzy uplyne 255 let od počátku brněnské žurnalistiky.

„Periodikum mělo neuvěřitelně dlouhý německý název a vydávala jej brněn-

ská *Frag-Amt* neboli poptavárna čili zprostředkovatelna, tedy jakási informační kancelář. A také *Lehen-Bank*, která fungovala jako banka i zastavárna. Ty sídlily na tehdejší *Altfrohlickergasse číslo 512*, tedy dnešní *Veselé ulici 11*, která dnes už neexistuje, neboť ten dům se nacházel v místě současné *proluky pod hotelem International*,“ nezapře dokonalou znalost brněnského místopisu Milena Fludrová.

A dodává, že z těchto prvních „inzertních“ novin postupně vznikly v 18. století *Brünnner Zeitung*. Kromě česky psaných *Moravských novin*, které od roku 1848 vydával *Moravský zemský sněm*, vycházely v Brně hlavně německy psané noviny.

Redakce jedněch sídlila na dnešní *Běhounské ulici*, dále na rohu současné *Solniční* a *Rašínovy*, kde se ještě na konci minulého století nacházela tiskárna *Rudého práva*. Původní německý majitel byl ale prozíravý a dával postupně prostor i českému slovu.

Milena Fludrová (před sňatkem *Volková*) se narodila v *Hranicích na Moravě*, kde prožila dětství její maminka se svými dvěma bratry. „*Dědeček se za první světové války osvědčil jako velitel poštovní, proto ho poté delegovali do Hranic, kde se vypracoval na poštovního ředitele*,“ vzpomíná historička.

„*Maminka pak studovala v Hranicích na gymnáziu a seznámila se zde s svým tatínkem, který pocházel z Hustopeč nad Bečvou*,“ líčí počátky vztahů svých rodičů.

Tatínek vystudoval ještě češtinu, dějepis a zeměpis na *Karlově univerzitě* v Praze a jako profesora ho v roce 1926 přidělili na gymnázium do *Košic* na Slovensko.

Tady učil dvanáct let, do roku 1938. Mezitím se oženil a v roce 1935 se manželům *Volkovým* narodila dcera *Milena*. Tu opatrovala tatínkova maminka z *Hustopeč*, která jim vedla domácnost. K výuce se totiž musela po půlroční mateřské dovolené vrátit i *Milenina* maminka, která po gymnáziu vystudovala učitelský ústav ve *Valašském Meziříčí*.

„Moje rané dětství bylo moc krásné a šťastné, spoustu si toho z té doby pamatuju. Ale v říjnu 1938 najednou přišlo nařízení Čehůni von, protože se chystal Slovenský štát, takže jsme pak museli do osmačtyřiceti hodin pryč,“ vzpomíná Flodrová.

Rodina tedy přesídlila do Brna, kde tatínek učil na Třetím reálném gymnáziu na dnešním náměstí Leoše Janáčka mezi Kounicovou a Mášovou, kde našla rodina byt.

„Do Brna jsem se přistěhovala 13. března 1939, dva dny předtím, než nás zabrali Němci. Takže tu bydlím víc než sedmdesát let,“ počítá historička.

Jak přetrpět hodiny marxismu

S úsměvem říká, že je přesně ten ročník, který prošel všemi reformami prvního komunistického ministra školství Zdeňka Nejedlého. Z obecné přešla na Třetí reálné gymnázium, kde už její tatínek neučil, protože mezitím přešel do zemské školní rady.

Jenže hned po událostech v únoru 1948 odtamtud odešel, aby nemusel rozmísťovat kantory podle nových nepřijemných direktiv. „Byl zvyklý všem kolegům pomáhat, proto okamžitě požádal o přesun na školu. Takže pak až do důchodu učil češtinu na elektroprůmyslovce na Kounicově ulici,“ vzpomíná jeho dcera, která nakonec dostudovala gymnázium na třídě Kapitána Jaroše.

„V septimě nám najednou oznámili, že musíme maturovat v srpnu, protože je málo přihlášek na vysoké školy. Takže jsme oktávu museli zvládnout za prázdniny,“ líčí neuvěřitelné kotrmelce komunistického školství v roce 1953 Milena Flodrová.

Na brněnské filozofické fakultě pak vystudovala historii, k níž si ve druhém ročníku přibrala archivnictví. „Tehdy na fakultě ještě dosluhovali starší páni profesori a ti brali výuku vážně, takže ta škola byla v té době dobrá, byť jsme museli mít i marxistické nesmysly,“ vybavuje si hodiny komunistických pavěd, v níž se občas ozvalo cinknutí jehlice, neboť zde všechny studentky obvykle houfně pletly.

„Přednášející měl ale tolik nadhledu, že při takovém zvuku obvykle prohlásil: Hm, hm, na konci semestru budeme muset udělat výstavku ručních prací mladých marxistů,“ usmívá se Flodrová, kterou tehdy nejvíc zaujaly takzvané pomocné vědy historické.

Ty si pochvalovala pro jejich praktičnost a konkrétnost: „Paleografie (nauka o starých písmech), epigrafika (nápis na nemovitostech, deskách, pomnících a náhrobcích), numismatika (nauka o penězích), chronologie (nauka o časových údajích), heraldika (erby) či sfragistika (nauka o pečetích) nebyly žádné rindy pindy, které bylo na škole tehdy bohužel třeba také přetrpět.“

Třicet let na Špilberk a zpět

Po studiu v roce 1958 nastoupila do Muzea města Brna. K místu jí vlastně pomohla náhoda – ředitelce Cecilii Hálové ji doporučil ředitel dnešní Knihovny Jiřího Mahena, kde Flodrová mezi 4. a 5. ročníkem byla na brigádě.

Studentce historie se vzápětí dostalo řádného zaměstnání historičky. „Bylo to mé první i poslední místo, nikde jinde jsem nepracovala,“ popisuje mnohaletou činnost.

„Kopce na Špilberk, kde muzeum sídlí, jsem čtyřikrát denně, dvakrát nahoru a dvakrát dolů, šlapala celých třicet let,“ usmívá se historička.

V muzeu ale působila takřikajíc i jako historická informační kancelář. „Kždou chvíli se někdo ptal: Paní Flodrová, kde byla Erzherzog-Rainer-Gasse? Podívám se do adresářů, které Brno vydávalo od roku 1779 do roku 1948, já na to. Načež jsem hodinu hledala a zjistila jsem – aha, to je Úvoz, no, to mě mohlo napadnout. Ale když těch dotazů bylo pořád víc, dala jsem si za svůj odborný úkol, že sepišu všechny názvy brněnských ulic. A z toho vznikly pak mé knížky o vývoji názvů ulic města Brna, které dodnes do detailů doplňuji z nejrůznějších historických pramenů,“ popisuje své velké dílo historička.

Milena Flodrová

V Brně vystudovala dějepis a archivnictví na brněnské filozofické fakultě.

Do Muzea města Brna nastoupila ještě za studií a od té doby zde pracovala nepřetržitě víc než třicet let jako odborná historička.

Inventarizovala například cechovní truhlice po zaniklých řemeslných společenstvích či nářadí, což ji přivedlo k zájmu o brněnská řemesla. Nejvíc ji proslavily důkladné a dodnes stále doplňované soupisy názvosloví brněnských ulic, ke kterým ji přivedly časté dotazy občanů, kde se nacházely ulice historického jména.

Je neúnavnou propagátorkou brněnské historie a autorkou četných článků o Brně a mnoha knih, například 100 let v Brně, Brněnské hřbitovy, Brno v proměnách času, Pamětní desky a pomníky v Brně, Proměny Vaňkovky, Staré Staré Brno. Vyšlo jí více knih o názvosloví brněnských ulic, roku 2008 graficky velkoryse vypravené Brno aneb Trocha povídání, jak se Brno velkým Brnem stalo a jeho ulice ke svým jménům přišly.

V roce 2000 jí byla udělena Cena města Brna.

[MF Dnes, 6. května 2010]

Ceny architektů je název článku Magdaleny Čechlovské informující o pražské výstavě oceněných děl Grand Prix architektů.

Patnáct minut slávy, kterou pro české architektky představuje vyhlášení soutěže Grand Prix architektů, nekončí květnovým vyhlášením cen. Soutěž, která je spolu s Ročenkou architektů jediným měřítkem kvality aktuální české architektury, má své pokračování v podobě výstavy. Letošní účastníky soutěže představuje výstava ve Veletržním paláci v Praze, která potrvá do 19. září.

Už dlouho neměla soutěž tak jasného vítěze jako letos. „O koňskou délku“ získal Grand Prix ateliér Projektíl architekti za realizaci Národní technické knihovny otevřené loni v září v pražských Dejvicích. Stavba ve tvaru zablouklého čtverce posetá graficky znázorněnými technickými značkami (v jejím logu jsou například GPS souřadnice) mezinárodní porotu zaujala svým jasným konceptem, úsporností a jednoduchým výrazem.

Náměstí v knihovně

Z fotografií a nákrešů vystavených v galerii je patrné to, co může návštěvník knihovny osobně zažít: že architekti stavbu proměnili ve funkční a inspirativní místo. Interiér prozářený denním světlem nabízí veřejnosti volně přístupné přízemí, jakési zastřešené náměstí přístupné ze čtyř stran, o patro výš atrium a v obvodových galeriích kromě samotné knihovny také množství „zašíváren“, různé velikých učeben pro soustředěné studium.

„Během realizace jsme byli tlačeni do mnoha úprav, které se často ukázaly jako slepá ulička,“ vzpomíná na desetiletou práci architekt Roman Brychta ze studia Projektíl architekti. Za nejdůležitější považuje, že se jim podařilo ubránit nejprve kritizovaný, po dostavbě oslavovaný koncept veřejnosti otevřeného přízemí.

Mezi devíti oceněnými stavbami se v kategorii novostavba ocitlo netradičně pojaté sídliště vznosně pojmenované jako rezidenční soubor Central park Praha ateliéru A69 architekti. Výškové domy s moderně pojatými vnějšími pavlačemi se tyčí nad umělým zeleným svahem. Jen řady oken prozrazují, že „svah“ je ve skutečnosti souborem řadových domků.

Jako rarita mezi oceněnými pracemi působí vyvýšená cyklistická stezka architekta Víta Brandy, která v Kadani spojuje nábrežní promenádu a hráz přes řeku Ohři. Ocelová konstrukce kopíruje skalní masiv, částečně mizí za hradbou stromů, opticky se zdá, že přímo v listnatých korunách.

Foto © Grand prix architektů

Hlavní cenu Grand Prix získala Národní technická knihovna od studia Projektíl architekti (vpravo nahoře), sídliště vznosně pojmenované jako rezidenční soubor Central park Praha od ateliéru A69 architekti vyhrálo v kategorii novostavba (vlevo), citlivý zásah do krajiny představuje vyvýšená cyklostezka architekta Víta Brandy v Kadani.

Výtvarně působivé jsou po zásahu architektů z kanceláře Romana Kouckého výstavní prostory Západočeské galerie v Plzni. V kategorii Interiér získali čestné uznání za černobílý koncept. Zatímco bílá prostory zvětšuje, prozařuje (galerie v Masných krámech), černá zdůrazňuje intimní, scénický charakter (Galerie 13).

Důvody pro bojkot

Soutěž Grand Prix architektů se letos udělovala už posedmnácté. Přestože je to – podobně jako další oborové ceny – nejviditelnější způsob, jak současnou architekturu popularizovat, řada tvůrců ji bojkotuje. Vadí jim, že se do soutěže účastníci nominují sami, není tedy výběrová, ti nejlepší autoři se ocitají vedle průměrných.

Tuto nevyrovnanost se snaží minimalizovat nová klauzule soutěže, podle které do Grand Prix nominuje také nově založená Akademie architektury.

Architekti, zejména starší generace, však soutěž přehlížejí ještě z jiného důvodu: „Je to iniciativa Obce architektů, což je spolek navazující na předlistopadový Svaz architektů. Proto nemá soutěž pro řadu dobrých architektů renomé,“ říká architekt Miroslav Masák, spoluzakladatel legendárního sdružení Sial.

Mnoho mladých architektů však takové výhrady vůči soutěži nemá. Je pro ně naopak dobrým způsobem, jak dát o sobě vědět i před laickou veřejností.

[Hospodářské noviny, 21. července 2010]

-tb-

Úřad ministra pro místní rozvoj převzal Kamil Jankovský

Nový ministr pro místní rozvoj Kamil Jankovský ze strany Věci veřejné převzal dne 14. července 2010 řízení úřadu. V čele resortu střídá odcházejícího ministra úřednické vlády Rostislava Vondrušku. Kamila Jankovského do funkce uvedl premiér Petr Nečas.

Nový ministr představil své první priority. „**Za svůj hlavní úkol považuji přípravu rozpočtu ministerstva pro příští rok. Musí být hotový do prvního týdne v srpnu, proto jsme na něm okamžitě začali pracovat. Rovněž nechám provést hloubkový procesně personální audit v hospodaření resortu, který by měl nalézt úspory,**“ uvedl Kamil Jankovský.

Prioritou nového ministra pro následující volební období bude oblast fondů EU. „**Chci zlepšit čerpání prostředků z EU, zjednodušit administrativu a snížit počet operačních programů pro období po roce 2013,**“ řekl ministr. V oblasti veřejných zakázek hodlá Kamil Jankovský zprůhlednit celý systém – průběh zakázek uvádět na internetu (hlásit se do nich budou moci jen firmy se známou vlastnickou strukturou), zavést centrální nákupy a rozšiřování on-line aukcí. Nový ministr chce i transparentnější agendu správních řízení.

[Tisková zpráva MMR z 14. 7. 2010. Dostupné na: <<http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2010/Urad-ministra-pro-mistni-rozvoj-prevzal-Kamil-Jank>>]

Všech 13 krajských kol soutěže Vesnice roku 2010 má svého vítěze

Již po šestnácté byla letos vyhlášena soutěž Vesnice roku v Programu obnovy venkova a potěšitelné je, že se opět potvrdil stoupající zájem starostů obcí o tuto ojedinělou akci. Letos se přihlásilo rekordních 361 účastníků.

Vyhlašovatelé soutěže jsou Ministerstvo pro místní rozvoj, Spolek pro obnovu venkova ČR, Svaz měst a obcí ČR a Ministerstvo zemědělství. Zástupci všech spoluyhlašovatelů předají ve spolupráci s kraji v průběhu července a srpna na krajských slavnostních vyhlášeníh stuhu a diplomy všem oceněným. Už nyní je jasné, že o Zlatou stuhu a titul celostátního vítěze Vesnice roku 2010 se v září utká následujících 13 krajských vítězů: Čižová – Jihočeský kraj, Krásensko – Jihomoravský kraj, Merklín – Karlovarský kraj, Nepolisy – Královéhradecký kraj, Sloup v Čechách – Liberecký kraj, Hlavnice – Moravskoslezský kraj, Víkřovice – Olomoucký kraj, Střemošice – Pardubický kraj, Koloveč – Plzeňský kraj, Ratměřice – Středočeský kraj, Březno – Ústecký kraj, Vír – kraj Vysočina, Hvozdná – Zlínský kraj.

„Smyslem soutěže je zvyšovat prestiž venkova, upozorňovat na jeho krásy a tradice, ale hlavně také finančně pomoci těm, kteří se aktivně snaží rozvíjet svůj domov. MMR od roku 1997 poskytuje úspěšným obcím dotaci. V loňském roce bylo pro soutěž Vesnice roku vyčleněno více než 32 milionů korun a stejná částka čeká na ocenění i letos,“ říká ministr pro místní rozvoj Kamil Jankovský.

Krajští vítězové získají jeden milion a celorepublikový vítěz pak ještě další milion korun. Za jednotlivé stuhu získávají obce 600 tisíc korun, přičemž se udílí Modrá stuha za společenský život, Bílá stuha za činnost mládeže, Zelená stuha za péči o zeleň a životní prostředí a Oranžová stuha za spolupráce obce a zemědělského subjektu. Krajské komise udělují také diplomy, například za vzorné vedení obecní knihovny, rozvíjení lidových tradic, kvalitní květinovou výzdobu, za péči o historickou zástavbu obce.

Jak význam soutěže hodnotí starosta Ladislav Šustr z jihomoravské Telnice, která se stala v roce 1995 historicky první celostátní Vesnicí roku?: „**Zúčastnili jsme se prvního ročníku soutěže a v té době nebylo vítězství spojeno s žádnou finanční odměnou. Přesto nám účast v soutěži přinesla**

mnoho pozitivního. Předali jsme si zkušenosti s mnoha dalšími zástupci obcí, kteří nás navštívili, pomohlo nám to i při různých jednáních týkajících se dalšího rozvoje Telnice.“

[Tisková zpráva MMR z 22. 7. 2010. Dostupné na: <<http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2010/Vsech-13-krajskych-kol-souteze-Vesnice-roku-2010-m>>]

MMR zahájilo realizaci národního systému kvality služeb v cestovním ruchu

Národní systém kvality služeb v cestovním ruchu bude zaveden na základě zveřejněných výsledků analýz kvality služeb pro sektory hotelnictví, gastronomie, wellness, průvodců, cestovních kanceláří a cestovních agentur.

Výsledky prezentovali zástupci zpracovatelských společností KPMG, Neumann Institut, Mag Consulting a zástupci Odboru cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj na seminářích, které proběhly ve dnech 28. a 29. června 2010. Analýzy byly provedeny v rámci projektu „Zavádění národních standardů kvality ve vybraných sektorech cestovního ruchu“, financovaného v rámci Integrovaného operačního programu ze strukturálních fondů EU.

Výsledky analýz přispěly k důkladnému zmapování stavu kvality služeb v cestovním ruchu v daných sektorech. Rovněž byl navržen systémový způsob kvality služeb v České republice. Jako optimální řešení pro tvorbu budoucího Národního systému kvality služeb v cestovním ruchu se ukazuje implementace víceúrovňového systému, známého např. ze Švýcarska nebo Německa, který bude pro potřeby České republiky upraven tak, aby byl v souladu s veškerou legislativou a zájmy jednotlivých cílových skupin. Další výstupy budou uveřejněny v průběhu září 2010.

Výsledky průzkumů jsou umístěny na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj v sekci cestovní ruch.

[Tisková zpráva MMR z 2. 7. 2010. Dostupné na: <<http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2010/MMR-zahajilo-realizaci-Narodniho-systemu-kvality-s>>]